

УДК 378

DOI 10.18372/2786-5495.1.15764

Гураль Інеса Михайлівна

кандидат фізико-математичних наук, доцент,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ, Україна

Смоловик Ліана Романівна

кандидат технічних наук, доцент,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ, Україна

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

***Анотація.** Аналізуються проблеми та ризики, що виникли в зв'язку з переведенням вищих навчальних закладів в дистанційний режим освітньої діяльності в період введення карантину, пов'язаного з пандемією COVID-19. Акцент зроблено на ставленні викладачів до ситуації, яка склалася. Як неприйняття так і позитивні оцінки дистанційного формату навчання пов'язуються з перспективами щодо подальшої організації віддаленого навчання в його поєднанні з традиційним форматом.*

***Ключові слова:** дистанційне навчання, пандемія COVID-19, викладач, студент.*

***Annotation.** The problems and risks that have arisen in connection with the transfer of higher educational institutions to the remote mode of educational activities during the period of quarantine related to the COVID-19 pandemic are analyzed. Emphasis is placed on the attitude of teachers to the current situation. Both the rejection and the positive assessments of the remote learning format are related to the prospects for further organization of remote learning in its combination with the traditional format.*

***Keywords:** remote learning, COVID-19 pandemic, teacher, student.*

Вже минув рік нашого життя, викладання та навчання в нових умовах карантину. Цей рік змінив багато уявлень щодо можливостей функціонування вищої освіти: прискорив деякі довготермінові тренди освіти, змусив кожного спробувати на смак онлайн-освіту, мотивував вкотре замислитись: а куди рухається вища освіта загалом?

Пандемія COVID-19 змусила більшість вищих навчальних закладів (ВНЗ) перейти в дистанційний або змішаний формат навчання. Деякі заклади освіти ще до пандемії мали досвід віддаленої роботи зі студентами, а розвиток дистанційного навчання в Україні та за кордоном був об'єктом дослідження багатьох науковців, наприклад [1-2]. Однак для більшості освітян перехід на дистанційну форму навчання – це вимушений захід для максимального зменшення ризиків здоров'ю і життю. Через надзвичайну ситуацію, що склалася внаслідок коронавірусу, всі учасники освітнього процесу почали застосовувати технології онлайн-навчання незалежно від того, хотілося їм цього чи ні. Уявлення про вплив пандемії COVID-19 на системи освіти дають численні дослідження, огляд результатів яких можна знайти в [3]. Зрозуміло, що онлайн-технології залишаться трендом і після подолання пандемії COVID-19, але в форматі змішаного (онлайн / офлайн) навчання, тому важливо ідентифікувати слабкі місця і виробити коректні методи моніторингу в нових умовах.

Тривале перебування Івано-Франківської області в «червоній зоні» затягнуло процес дистанційного навчання в ВНЗ області, зокрема в ІФНТУНГ, і дало змогу виділити окремі проблеми його організації. На початку пандемії склалося кілька режимів організації віддаленої освітньої діяльності: синхронний (одночасна участь у занятті), асинхронний (кожен працює із запропонованим матеріалом у зручний час) і змішаний формат взаємодії (поєднання синхронного і асинхронного режимів). В 2020-2021 навчальному році лекційні і практичні заняття проводяться строго згідно розкладу з використанням різних інструментів відеокommунікації: Google Meet, Zoom та ін., тобто мають місце всі атрибути традиційного

навчання, які, однак, реалізуються в віртуальному середовищі. Аналіз проведених опитувань серед колег по університету показав, які є труднощі в реалізації навчального процесу.

Оскільки на момент початку масштабного використання дистанційних технологій були відсутні розроблені досконалі онлайн курси, то зросла завантаженість викладачів через переведення навчального матеріалу в онлайн-формат.

Для дистанційного режиму роботи використовується, як правило, особистий (сімейний) ноутбук (комп'ютер, смартфон тощо) і це приводить до розмивання і без того примарних кордонів між роботою та особистим життям. У частини викладачів вдома немає місця для комфортного ведення занять, що підсилює стрес в організації навчального процесу.

На відміну від занять віч-на-віч, може виникати дефіцит зворотного зв'язку, що заважає викладачеві розуміти якість засвоєння матеріалу і коригувати відповідно до цього його подачу.

У більшості викладачів немає систем для підтвердження дотримання регламенту іспиту (колоквіуму і т.п.) в автоматичному режимі, що не дає впевненості у чесній здачі іспиту і відповідно об'єктивному оцінюванню, а у студента є і спокуса, і достатньо можливостей для обману.

Не менш важливою залишається проблема співпраці зі студентами, які не мають відповідної функціональним вимогам техніки.

Водночас серед позитивних аспектів використання дистанційного навчання викладачі відмічають, що можливе гармонійне поєднання традиційних технологій навчання з дистанційними технологіями, орієнтованими на стимулювання цілеспрямованої та активної самостійної роботи студентів з огляду на те, що на сьогоднішній день в українській вищій освіті є тенденція до зниження кількості аудиторних годин і збільшення ролі самостійної роботи студента.

Незважаючи на всі виклики і незручності, спричинені пандемією, карантин став тією рушійною силою, що призвела до прискорення запровадження новітніх технологій в системі вищої школи, а це може зробити освіту більш доступною, не прив'язуючи викладача і студента до аудиторії. Студент, який має доступ до відповідних електронних конспектів, методичних розробок, аудіо та відео матеріалів, самостійно обирає час і місце для навчання, що дозволяє йому працювати чи паралельно вчитися на стаціонарі в іншому місті чи навіть країні, а викладач має можливість безперешкодно надавати студентам необхідні консультації.

Як показує річний досвід викладання в умовах пандемії, для розвитку дистанційного навчання в ВНЗ потрібно чималі обсяги інвестицій, які дозволять придбати необхідне обладнання, а також навчати професорсько-викладацький склад, адміністративний персонал і технічних працівників. Сьогодні основне завдання тих, хто управляє процесом впровадження і використання сучасних освітніх технологій – зробити цей процес максимально ефективним і мінімізувати помилки, для чого необхідно якомога активніше обмінюватися накопиченим досвідом.

Список використаних джерел

1. Стефаненко П. В. Дистанционное обучение в высшей школе : монографія. – Донецьк: ДонНТУ, 2002. – 400 с.
2. Сергеев А.Г., Жигалов И.Е., Баландина В.В. Введение в электронное обучение: монографія. Владимир: Изд-во ВлГУ, 2012. 182 с.
3. Радина Н. К., Балакина Ю. В. (2021) Вызовы образованию в условиях пандемии: обзор исследований // Вопросы образования / Educational Studies Moscow. № 1. С. 178–194. <https://doi.org/10.17323/1814-9545-2021-1-178-194>.